

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

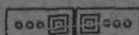
LETO XIII.

KIMAVEC 1912.

ŠT. 9.

Vsebina:

1. <i>Fran Žgur</i> : Poletna. Pesem	193
2. <i>Kiňavec</i> . Vinjeta	194
3. <i>Kristijna Kešetova</i> : Povest vrnivše se lastovice	194
4. Nova obrtna šola v Ljubljani. Podoba	196
5. <i>Fran Žgur</i> : † Francišku Ks. Troštu. Pesem	197
6. <i>Maja</i> : Kralj vseh kraljev. Pravljica	197
7. <i>Tone Rakovčan</i> : In v čolniček Pesem	199
8. <i>Po sadje</i> . Podoba	199
9. <i>M. K.</i> : Pogovor vrabcev	200
10. <i>Tone Rakovčan</i> : Otožna. Pesem	200
11. <i>Kristina Kešetova</i> : Moj najljubši učni predmet	201
12. Na obisku pri stari materi. Podoba	203
13. <i>Ivo Trošt</i> : Leseni Jakob	204
14. Čmrlji. Podoba	208
15. <i>I. E. Rubin</i> : Stepanove sanje	209
16. <i>Fran Žgur</i> : Nevihta. Pesem	213
17. <i>Tone Rakovčan</i> : Narodna. Pesem	2 3
18. Pouk in zabava: <i>J. K. Demant</i> . — Rešitev in rešilci. — Kotiček gospoda Doro- poljskega	214

Popravek: V zadnji številki čitaj v pesmi „Na paši“ (str. 173) v prvi kitici četrto vrsto: malo ima (ne nima) on denarja; v opombi uglasbene pesmi „Ciganček — sirota“ pa čitaj „bridko“ (ne britko)!

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del
v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrto leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 9.

V Ljubljani, 1. kimavca 1912.

Leto XIII.

Poletna.

Tukaj zdaj je letni čas:
petpedika prepelica,
pesem poje z njo ženjica;
zagrnila jo čez pas
zlata je pšenica . . .

Kot da kri pretil je kdo,
poljski nageljčki cveto. —
Smeh čez polje, vetrec tih,
glaskov polno radostnih . . .

Solnčne strele siplje dan,
težko diha polje, plan.
Trudne so sklonile glave
cvetke v krilo rosne trave . . .

Vgasne dan, tu je večer;
tam pred lukno odpre dver,
poje muren, črni stric,
polje se iskri kresnic . . .

Fran Žgur.

KRISTINA KEŠETOVA:

Povest vrnivše se lastovice.

z mrzle noči se je porodilo lepo pomladno jutro. Zlato solnce je pokukavalo z blestečimi očmi iznad vzhodnih hribov na prebujeno prirodo in lilo bogato svoje žarke nanjo. Z veseljem so hiteli žarki oznanjevat prihod vladarja dneva in so poljubljali rosne bisere, da se je vsak biserček zalesketal kakor najdražji kamen. Glasno so čivkali ščinkovci in vrabci. Saj sedaj jim ne bo treba več prosjačiti hrane okrog ljudi, ampak poiščejo si jo lahko sami.

„O, dober dan, gospodična lastovica! Kaj ste že prileteli nazaj?“ se hipoma oglasi vrabec.

„Seveda, gospod vrabec!“ odgovori nato lastovica, ki je pravkar priletela z družbo lastovic z juga. „To vam je bilo zanimivo potovanje. Ko bi znale me lastovice pisati, bi veljale lahko za najboljše zemljepisce. Če hočete, vam potovanje malo opišem, ker vem, da je vam vrabcem rado dolgčas, ker nimate nobenega dela in nič skrbi. Torej poslušajte!

Saj še veste, kako smo se težko poslovili, ker nismo znali, ali se še kdaj vidimo. Družba, ki sem z njo potovala, so bili sami moji ožji sorodniki, kakor oče, mati, bratje, sestre, bratrance in sestrične. Zatorej mi je bilo potovanje prijetnejše.

Najprej smo potovale čez Kranjsko. V začetku smo videle lepo obdelano polje. Toda kolikor bolj na jugu smo bili, toliko pustejši je bil svet. Hipoma pa zopet zagledamo velike vinograde, potem nasade oljk in kostanja. Bile smo v Istri. Nekaj časa smo se tam mudile, in pri tej priliki sem videla, kako so imeli morsko vodo navrnjeno v nekake kanale, in ko je voda izhlapela, je ostala na dnu sama sol.

Pa še nekaj sem zapazila. V začetku sem slišala domači jezik, v katerem vam to pripovedujem. Pa kolikor bolj smo bile na jugu, toliko manj smo slišale slovenske govornice, pač pa smo čule tuj jezik, ki so ga tako

hitro govorili, da bi si vi, gospod vrabec, pri prvih besedah jezik zlomili, ko bi tako hitro govorili.

Toda nam se je mudilo dalje. Tu se nam je bilo odločiti, ali bi letele čez morje ali pa čez Italijo. Na obojih potih nam je pretela nevarnost. Če bi letele čez Jadransko morje, bi lahko oslabele in popadale v morje. Na kopnem bi pa pred Italijani ne bile varne, zakaj ti nas streljajo in love, kolikor morejo. Naša družba si je izbrala pot čez Italijo. Oh, gospod vrabec, če bi vi tam bili, bi gotovo pozabili zapreti kljunček od začudenja, kako je tam lepo! Od zelenih vej se blišče zlate citrone, in kakšno grozdje visi tu od trt! Vi bi se že naprej obliznili, ko bi to videli.

Pri nekem rudniku sem videla, kako so ven vozili mramor, to je tisti svetel kamen, ki ste ga gotovo že videli na kakšnem pokopališču, kjer služi za nagrobne spomenike. Posebno v mestu Carrara dobivajo mnogo mramorja. Iz mramorja je tudi krasni milanski dom, na katerem smo nekaj časa počivale. Rada bi vas tja peljala, da bi videli krasoto te cerkve.

Letele smo tudi nad Benetkami, ki so jako lepo mesto na lagunah, in sicer stoje na lesu iz kraških gozdov. Pač Krašovci bridko čutijo izgubo gozdov, zakaj veter jim kmalu odnese vso rodovitno prst.

Prišle smo tudi v večni Rim in občudovala krasno zidanje tega mesta. Videle smo tudi papeževi palači, Vatikan in Lateran.

Eno najlepših mest sveta je pa Neapolj. Neki pisatelj je rekel, da prištevava k najlepšim mestom sveta Solnograd, Carigrad in Neapolj. Toda vsak trenutek je lahko uničeno to mesto, zakaj blizu stoji vulkan Vezuv, to je gora, ki časih ogenj bljuje.

Nato smo potovale čez Sredozemsko morje, zakaj v Italiji nismo hotele ostati. Videle smo mnogo različnih ladij.

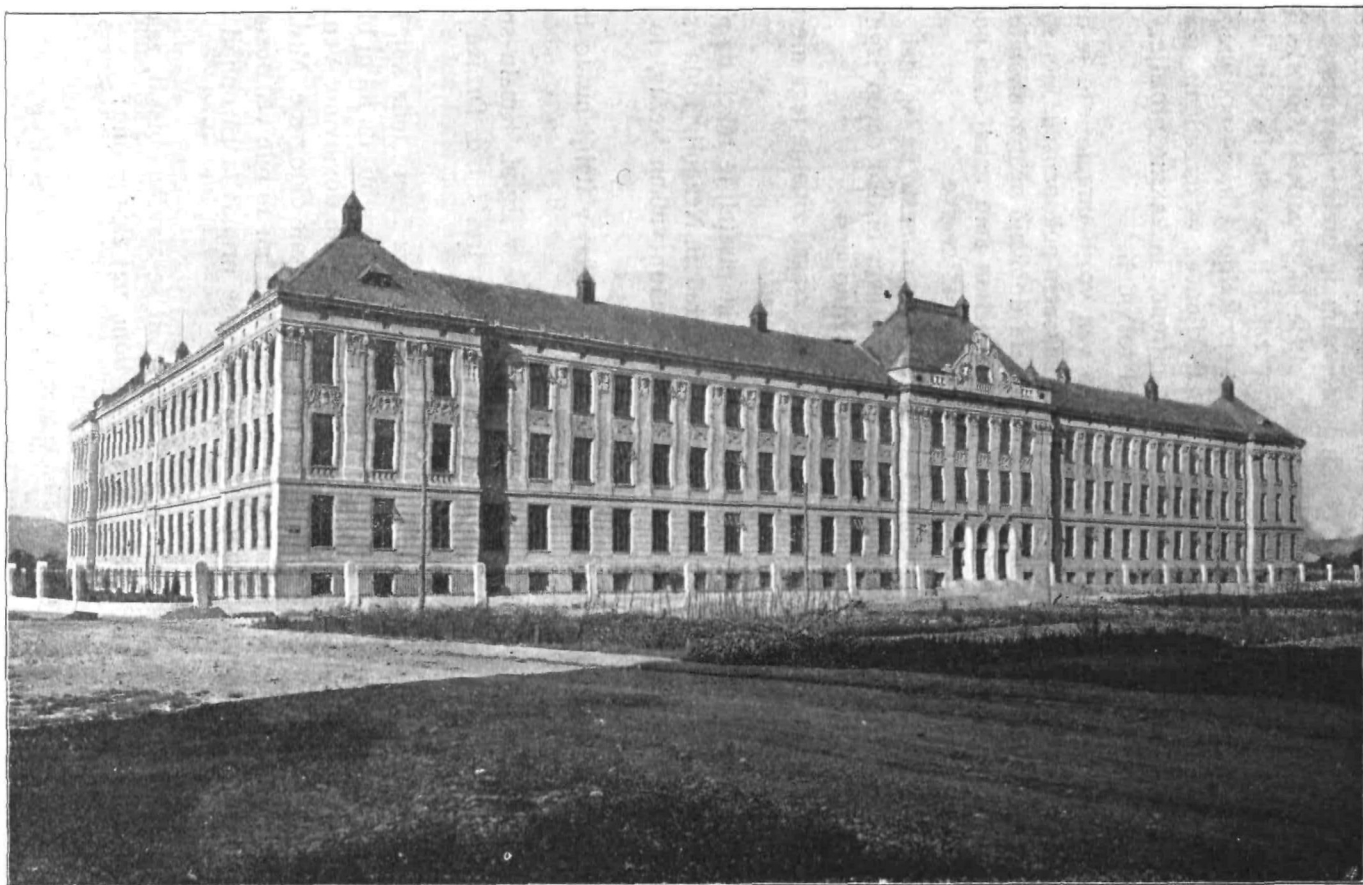
Potovale smo bolj proti vzhodu, ker smo hotele v Egipt. Kmalu smo zagledale različne palme, potem nasade sladkornega trsa i. t. d. Država je jako rodovitna in tu živi 10,000.000 ljudi.

Res, lepo je bilo v Egiptu, da si ni treba lepšega želeti, toda kaj, ko se me je polastilo tako domotožje in hrepenenje po domovini, da mi ni bilo več mogoče tam obstati. Vleklo me je nazaj, nazaj v milo domovino. Vedno se mi je sanjalo o njej, in vedno so se moje misli sukale okrog nje. Mislila sem si: Naj me stane, kar hoče; nazaj pojdem. Tam mi ni bilo več obstati. Domovina je le domovina. In nekega dne sem se pripravila za odhod in sedaj sem tu.

Sedaj pa zbogom, gospod vrabec! Moram iti še slavčka obiskat, zakaj na potovanju se nisva nič videla. Prosila ga bom, naj zapoje ono:

Beseda sladka, domovina,
ne prideš več mi iz spomina! . . .

Nova obrtna šola v Ljubljani.

† Francu Ks. Troštu.*

*Za klasom klas . . . in vedno nove
nam rane sekaš, smrt — hči greha;
razpet ni cvet, a že boleha,
ukaz že tvoj ga v temo zove . . .*

*Ko jedva moč Ti šla v vrhove
in bil si svojcem moč, uteha,
smrt trda Te tedaj upeha,
med hladne vrže te grobove . . .*

*A kakor grozna smrt je silna,
nestrtn naš duh jo nadvladuje:
Čez grobno noč Te obiskuje!*

*In misel nas krepi blažilna,
ljubezni stezo vzpenja k Tebi,
združuje nas na božjem nebi . . .*

Fran Žgur.

* Franc Ks. Trošt je bil odličen slovenski učitelj in velik prijatelj ter podpornik našemu listu. Umrl je na Igu pod Ljubljano dne 16. julija t. l. Uredn.

MAJA:

Kralj vseh kraljev.

Pravljica.

onem času je to bilo, ko so še hodile vile po zemlji. Čudili so se ljudje: imenovali so imena čudna in čarobna.

Takrat je stala velika palača ob morju. Šumelo je morje dan za dnem, in brnele so vse tiste barve v solncu. — Valovi za valovi so se dvigali in se vzpenjali v visoke višave. Da ni bilo videti morja, bi bili mislili, da to niso nikakšni valovi, ampak stebri marmorni, veliki in visoki.

Tam v sredini morja je bilo najhujše, zakaj tam so bili najvišji ti valovi. V palači pa je bival kralj vseh kraljev, kralj mogočen in neustrašen. Živel je dneve, mesece, leta in leta v oni palači; pa je živel srečno in ni imel skrbi za življenje.

Prigodilo pa se je bilo, da so prišle krasne vile v palačo. Tri vile so bile, oblečene v tenčice vseh tenčic, odete v barve vseh barv. — Razsipali so se jim lasje, bogato in razkošno, po vitkem telesu, in oči so jim žarele kakor morje v opoldanskem solncu. In kralj je slonel ob naslanjaču in prisluškal godbi. — Imel je godce ta kralj, take godce, da jih ni bilo dobiti enakih po vsem svetu. In godli so ti godci čarobne pesmi in navdajali kralju sanje o morju. —

In kakor so bile prišle tiste tri vile, so nehali godci, in kralj je začuden sprejel ta bitja. In priklonila se je prva in je govorila: „Kralj vseh kraljev, mogočen si in velik, pa je veliko kraljestvo in bogato. Slišale smo o tebi in te pozdravljamo. Vendar enega nimaš ob vsej svoji mogočnosti, nimaš kamena dragega, ki žari v polnočni temi, kakor žari zvezda na nebu. Pridi k meni, in tvoj naj bo! Pa iti moraš opolnoči odtod in iti do tja, do srede morja, kjer so valovi kakor marmorni stebri. Vseh barv so polni . . .“

In je izpregovorila druga:

„Kralj vseh kraljev, krasno je tvoje bogastvo, pa nimaš krasote vseh krasot, nimaš moči take, ki bi ukrotila najkrutejšo žival ob pogledu nanjo. Imam jo pa jaz. — Roža je to, bela in svilnata. Raste na mojem vrtu sredi morja, tam, kjer so valovi kakor mramorni stebri. Pridi po njo v jutranji zarji, ko se bodo vzpenjale barve po morski obali . . .“

In je dejala tretja:

„Kralj vseh kraljev, lepote imaš v kraljestvu svojem; pa nimaš melodij tako omamljajočih, kakor jih imam jaz. Dvigajo se te melodije v višino nedogledno, v brezkončno sladkost. Pridi pa ponje v sredino, kjer se dvigajo valovi kakor marmorni stebri. Priti pa moraš o večeru zlatem, ko bodo brnele barve čarobne melodije po morju . . .“

In so se priklonile in so izginile, preden je mogel treniti kralj. In ko se je zavedel, jih ni bilo več.

In je vstal kralj in napovedal mir tri dni in tri noči. In v deveti uri po teh treh dneh in treh nočeh je odšel preko morja in hitel k vili po dragi kamen, ki žari opolnoči. Ni imel spremstva, sam je bil.

Šumelo je morje in šumelo. Zibal se je čoln, in kralj je strmel proti sredini morja. In ko je bila ura polnoči, pa se je vzdignil val, kakor so marmorni stebri, in kralj je ostrmel. Pred njim se je dvigala iz morja vila prva, čarobnejša, krasnejša. Namignila je kralju, razvila tenčice in se pogreznila v morje. Ko pa je minulo trenutkov devet in pol, je žarel v kraljevem plašču kamen vseh kamenov, žareč v temi polnočni.

In je plaval čoln naprejinnaprej in je priplul do jutranje zarje. V zarji pa je vstala vila druga, in preden je minula trenutka desetina in pol, je imel rožo svilnato, ki ukroti vsakogar ob pogledu nanjo.

In je plaval čoln naprejinnaprej — in priplul do zarje vseh barv, do zarje večerne. Pa se je dvigala vila tretja, velika in krasna. In preden se je zavedel, je imel melodijo čarobno, čarobnejšo od melodije Davidovih strun.

In plul in plul je čolnič po morju sinjem, po morju z barvami. In kralj je bil srečen, presrečen.

Dvor ga je sprejel z vso slavo, harfe so se oglašale, in melodije so mu donele. Pa kralj ni maral vsega tega. Izstopil je iz čolna, in visoki kandelabri so mu svetili v svetlo dvorano.

Pa je zaklenil vrata, vzel kamen vseh kamenov, rožo svilnato in melodijo čarobno. In je strmel in strmel in ni dehnil, ni se ganil.

Pa v svoji preveliki začudenosti ni spal in ni užival ničesar.

In so ga prišli motiti poslanci. In je izdal zapoved, nad vse strogo: „Kdorkoli se mi približa, zapade smrti, večni smrti . . .“

In so ga pustili, in kralj je strmel do smrti . . .

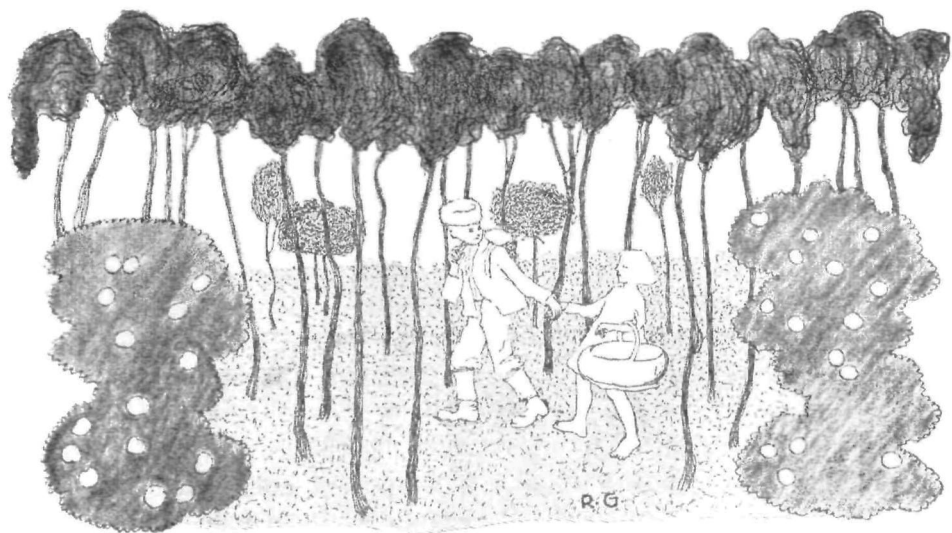

In v čolniček . . .

In v čolniček lep bom sedel,
tja čez morje bom veslal,
aj, s seboj pa vse spomine
nate, žalost, odpeljal.

Tam v daljavi bom popustil
te spomine — in tedaj:
spet vesel in z lahkim srcem
odveslal bom v svet nazaj. —

Tone Rakovečan.

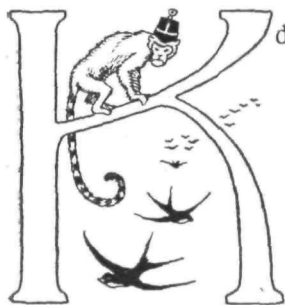

Po sadje.

M. K.:

Pogovor vrabcev.

kor bi razumel ptičji jezik, bi vedel, da so se vrabci oni dan, preden so na našem skednju zjutraj vstali, tako-le pogovarjali:

„Živ?“ vpraša eden. — „Živ!“ odgovori drugi. — „Tudi živ?“ se oglasi tretji kljun. — Četrty mu pritrdi: „Tudi živ!“ — „Kdo še živ?“ vpraša nov kljun. — „Jaz tudi živ!“ mu zaživlja sosod. Nato zaživljajo vsi vrabci — bilo jih je okolo petdeset — kakor na povelje: „Vsi živi, vsi živi, vsi živi!“

Frrrr . . . zlete potem skupaj na bližnjo sosedovo njivo, kjer raste proso in blizu na drugi njivi tudi korusa, turščica ali debeljača.

V prosu so nekaj časa molčali in gospodarili z napol zelenim prosom, kakor ravno vrabci znajo.

Ko so se bili že prosa nazobali, se je čul med njimi takšen-le pogovor: „Že sit?“ se oglasi širokopleči vrabec. — „Še ne,“ je bil odgovor. — „Jaz še tudi ne,“ se čuje iz prvega kljuna. — „Ti nisi nikdar sit,“ zabavlja prvi. — „Ali si ti kdaj?“ povzame drugi kljun. — „Kaj to tebi mar!“ zakriči prvi kljun. — „Požrešnež požrešni, nikdar siti!“ se mu zadere nasproti drugi vrabec. — „Počakaj, požrešnež ti pokaže, po čem je zabavljanje.“

Nato prifrči razžaljeni vrabec na zabavljača ter ga začne srdito kljuvati. Naletel je pa na nevarnega nasprotnika. Obema odletava izpuljeno perje na vse strani. Prifrče še drugi vrabci k tepežu in obema pomagajo, toda le s kričanjem. Eni se ogrevajo za napadalca, drugi za napadenega. V tem se tako razvnamejo, da bi se bili gotovo tudi gledalci med seboj stekli, da ni bil prišel gospodar na njivo pogledat, kako mu kaj proso zori.

„O, ti nikdar poboljšljivi tatje, ko imate vendar drugačnega živeža dovolj! Vššš!“ zašumi nad vrabci, ki so se nehali pretepati in so zleteli na bližnjo tepko.

„Stražo moram postaviti proti tem sleparskim tatovom, drugače mi pozobljejo vse proso, še preden dozori,“ godrnja gospodar, ko se vrača domov.

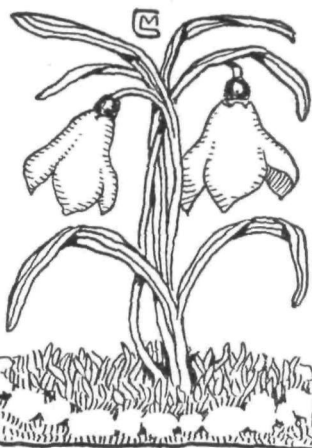
Otožna.

Med cvetje, pisano cvetje
prijaja rajsko nebo,
med cvetjem, pisanim cvetjem
smehlja se sreča sladko.

Na klopco zlato v gredico
pa sije solnčen dan —
a jaz sem tako otožen,
ves v misli sem zakopan . . .

Tone Rakovčan.

PRILOGA

ZVONČKU

KRISTINA KEŠETOVA:

■Moj najljubši učni predmet.

dkar hodim v šolo, imam največje veselje do zgodovine. Ne rečem, da bi mi drugi predmeti ne ugajali, pa vseeno imam zgodovino najrajša. Pri tem ima pač največjo zaslugo gospodična učiteljica, zakaj ona mi je s svojim lepim pripovedovanjem tako priljubila zgodovino.

„O čem pa pripoveduje gospodična učiteljica?“ bi marsikdo radovedno vprašal. O različnih narodih pripoveduje, divjih in bojaželjnih, ki so napadali naše pradede, n. pr. Huni, Obri, Madjari, Turki i. t. d. Vsi ti narodi so prišli iz Azije, bili so mongolskega plemena in jako divji. Zlasti Atila, kralj Hunov, je bil posebno znan po svoji krutosti. Požgal je veliko mest, kakor Emono, Akvilejo i. t. d. Sam se je imenoval šibo božjo. In to po vsej pravici, zakaj bil je res strašna šiba božja za vse evropske narode. Pravljica pripoveduje, da so ga dali, ko je umrl, najprej v zlato krsto, potem v srebrno in nazadnje v železno. Pokopače so pa umorili, da bi nihče ne zvedel, kje je pokopan najznamenitejši kralj Hunov.

Tudi Obri so bili jako divji narod, ki so podjarmili Slovence, naposled pa popolnoma izginili, da je nastal pregovor: „Izginil je kakor Ober.“

Nič boljši niso bili od Hunov in Obrov Madjari in Turki. Bili so še krutejši, zlasti Turki, ki so skozi 200 let jako pogosto hodili na obiske v naše kraje. Polagoma je pa minila njih „prijaznost“, da niso marali več priti, in dandanes se držijo kar bolj doma, v Turčiji. K nam jih ne mika več.

Pri napadih teh narodov seveda naši niso držali križem rok in čakali, kdaj jih oni premagajo, ampak prizadevali so si mnogo, da bi jim dopedali, naj gredo, odkoder so prišli. Ker jih pa oni menda niso razumeli,

so jim morali naši z orožjem pokazati, kar jim niso mogli dopovedati z besedami, in mnogo naših junakov si je zvilo v teh bojih nevenljiv venec slave, kakor n. pr. Nikolaj Zrinjski pri Sigetu.

Res, velika je bila tedaj kmetiška beda, zakaj od ene strani so kmete stiskali Turki, od druge pa gosposka Saj beremo v Aškerčevi pesmi „Pred cesarjem Maksom“, kako so prišli tožit odposlanci kmetov gosposko:

. Karkoli se komu poljubi.
počenjati z nami sme vsak!
Po hrbtu pretepa nas Turek,
a v lice nas bije graščak.

Ni čudno, da so se začeli kmetiški upori, ki pa vsi niso mnogo pomagali. Kmetom se je še vedno slabo godilo, dokler ni podala cesarica Marija Terezija svoje rešilne roke tlačnemu kmetiškemu stanu.

Kmete je še posebno zbegal Martin Luther, ki je v teh časih začel učiti svojo vero. Zaradi evangeljske svobode so si kmetje po svoje razlagali evangelij in mislili, da bo sedaj konec tlake in desetine, in začeli napadati gradove.

Luthrova vera se je jako hitro širila in prodrla tudi na Slovensko. Sem so jo zanesli trgovci, ki so prišli iz Nemškega; dijaki, ki so se vračali z nemških vseučilišč domov, in rudarji, ki so prišli delat v koroške rudnike. Najbolj vneto so oznanjevali Luthrovo vero na Slovenskem Primož Trubar, Boštjan Krelj, Jurij Dalmatin in Adam Bohorič. Da bi se Luthrova vera hitreje širila, je Trubar tudi začel pisati knjige, in sicer on prvi slovenske. Zato so mu pa postavili hvaležni Slovenci v Ljubljani krasen spomenik.

Največji nasprotnik Trubarjev pa je bil Tomaž Hren, ljubljanski škof. Dal je vse njegove knjige sežgati, in pesnik Aškerc je zložil pesem „Lutrski kres“, kjer pripoveduje, kako so gorele lutrske knjige.

Teh dogodkov se pač ne spominja tudi najstarejši možiček ne, zakaj od tega je že preteklo kakšnih 450 let. Nečesa drugega se pa morebiti še spominja kakšen starček. namreč francoskih vojn, ki jih je vodil neustrašeni, hrabri, premeteni, zmagoviti vojskovodja Napoleon Bonaparte. Ta je bil sin odvetnika v Ajaccio na otoku Korsiki. Zaradi svojih izbornih lastnosti pa se je pospel do francoskega cesarja in imel v oblasti skoro polovico Evrope. Takrat so bile tudi naše dežele deloma pod Francozi, združene v Ilirijo, o kateri je zložil Vodnik pesem „Ilirija oživljena“. Ljubljana je imela takrat svoje vseučilišče, in mnogo višjih šol so ustanovili po mestih. Iz francoskih vojn sta nam posebno znana dva slavna čina naših vojakov, namreč pri trdnjavah Predil in Naborjet, kjer so se Hrvatje do zadnjega diha borili. Na Predilu in Naborjetu stojita dva spomenika v spomin tam padlim vojakom.

In tridesetletna vojna! Koliko gorja je povzročila! Prvi vzrok te vojne je bil ta, da so plemenitaši, ogorčeni, ker niso dobili od cesarja verske svobode, vrgli čez okno iz Hradčanov dva cesarska dostojanstvenika — Martina in Slavata — in nekega pisarja. Tudi je bila takrat velika napetost med katoličani in luteranci, in slučaj je hotel, da so bila ravno češka tla ona, na katerih se je izvojeval ta boj. To napetost so še posebno podžigali francoski

vladarji iz bourbonske hiše, ker so bili nevoščljivi Habsburžanom zaradi njihove mogočnosti. To troje je dalo povod veliki, trideset let trajajoči vojni.

V začetku je bil poveljnik cesarski vojski Wallenstein. Ko je pa bil obdolžen veleizdajstva in umorjen, je zapovedoval cesarski vojski sin cesarja Ferdinanda III., Ferdinand. Ta je premagal Nemce pri Nördlingu, nakar so sklenili westfallski mir.

Sedaj so se pa pokazale zle nasledice te vojne. Vojaki so plenili okolo kakor podivjani. Število čeških prebivalcev se je skrčilo od 2.000.000 na 800.000. Dve stoletji je rabila Češka, da si je opomogla na prejšnje stališče. —

Pa tudi o ustavi se učimo pri zgodovini, o obcih pravicah in dolžnostih avstrijskih, o deželnih in državnih zborih i. t. d.

Ker imam zgodovino najrajša, zato mi tudi najbolj ugajajo zgodovinske knjige. Najlepša izmed zgodovinskih knjig se mi pa zdi „Kraljica Dagmar“, ki pripoveduje, kako se je katoliška vera širila na Češkem.

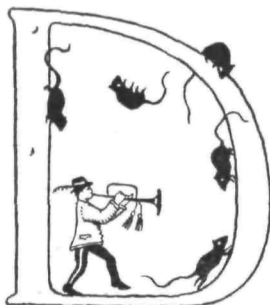
Na obisku pri stari materi.

IVO TROŠT:

Leseni Jakob.

1.

a, tudi on ima svojo povest. Ni ga namreč človeka, ki ne bi kdaj doživel trenutkov, kakršni zanimajo druge ljudi, širšo javnost. Tako tudi leseni Jakob. Domači so ga klicali drugače, a med vrstniki in vaško mladino v Podbregu je bil znan samo s tem ne posebno laskavim nazivom. Težko se dožene, ali se ga je prijelo to ime zaradi njegove duševne omejenosti ali telesne neokretnosti, zakaj takoj po rojstvu je bil krščen na pošteno kranjsko ime — Janez. Toda celo domači so često pozabljali na Janezov krst in njegovo krstno ime ter so ga zlasti zmerjali z lesenim Jakobom, kadar je bila za to ali tudi ni bila potreba.

Vaški otročaji so se že zgodaj začeli izpodtikati na njegovi telesni okrellosti. Kretal se je namreč le bolj izcela — domačini so rekli, da se obrača kakor duri. In ko je Janez računal na prste obeh rok, da mu že desetič poje kukavica za god spomladi, je največkrat slišal na ime: leseni Jakob.

Poštena je bila od nekdam Tegljeva hiša in pošteni ljudje so bivali v njej, odkar pomnijo sosedje vaščani. Oče Tegelj, sedanji gospodar, je bil toli srečen, da je trikrat praznoval svatbo. S prvo svatbo, tako je trdil sam, je zapustil najlepši stan, samski stan; z drugo je začel kaditi tobak, s tretjo bi bil kmalu župan, tako je ugajalo ljudem njegovo junaštvo, da se ni strašil — dveh umrlih žen.

Otrok se je nabralo iz treh zakonov tudi nekaj. Niso se črtili med seboj, in tudi starejši niso grdo gledali mačehe. Tega skoro niso utegnili, ker je imelo Tegljevo posestvo za vse dovolj dela in jela. Še več: z delom se je bilo treba podvizati, da jih ni zmoglo, sicer bi zaostali, in zamujeno delo je zadržek — coklja v gospodarstvu. Tako je učil oče Gašper svojo družino, zakaj glede dela zlasti na polju je hotel biti in je tudi bil vedno med prvimi v vasi. Ni ga ustavila noč in ne nevihta.

„Dan treba loviti za glavo in ne za rep,“ je trdil očeneč in trdil prav, žal, da je bilo malo njih, ki bi ga poslušali.

V takem ozračju, vednem hitanju od dela do dela je rasel in doraščal tudi njegov sin Janez. Bil je iz drugega zakona in se ni mnogo vprašal za to, če je druga gospodinja še pred njegovo materjo ukazovala v kuhinji. Z osmim letom je dobil mačeho. Ta mu je posebno ustrezala s polnimi skledami, ki so prihajale na mizo.

Po lastni materi ni potočil nobene solze. — Smrt, pogreb in žalovanje se mu je zdelo sicer nekaj posebnega, toda s svojo osebo se ni mogel udeležiti tega nenavadnega posla. Čudil se je starejši sestri Ivani, ki jo je

imel rad, ker se je časih zavzela zanj, ako je bil krivično zmerjan z lesenim Jakobom. Ivana je jako žalovala in več mesecev so ji tekle solze po rajni mami.

Janez je menil, da je žalost samo za druge.

Za pogrebom svatba. Te premembe ni čutil kar nič. Za mamico mačeha. Tudi to ga ni presenetilo. Njegovo življenje se je sukalo po starem kolovozu brez posebne nesreče: iz hleva z živinico na pašo, s pašnika v šolo, odtod domov in zopet na pašo.

Veselil ga je lepo v kito spleten bič, gladka trpežna šiba, krepak vrisk na hribu, močan kmetiški voz, trdno orodje in obilna hrana najmanj trikrat na dan. Velik in rejen ni bil zaradi tega, toda krepak.

Tovariši in součenci ga niso posebno čislali med seboj prav zaradi njegove moči, zakaj mnogo ni bilo treba navzkrižnih besed, pa se je skopal leseni Jakob komu za vrat, ga brez usmiljenja zleknil na tla in ga premikastil, da je videl ob oblačnem vremenu vsaj sedem solnc.

Zabaven ni bil prav nič. Tudi se ni udeleževal pastirskega petja. Zaradi tega so ga dražili, da ima glas kakor počen lonec. Pri igri se je kmalu ujezil in razgrel ter s tem še drugim kalil veselje.

In v šoli?

No, povedati treba naravnost, da med prvimi odličnjaki ni bilo Tegljevega, med zadnjim lenobneži pa tudi ne. Učil se je gotovo več, nego je mogla pojmiti njegova ne prebistra glava. Pojmila pa ni mnogo, dasi je bila po svoji obsežnosti vsaj tolika kot druge. Izkratka: bil je leseni Jakob izmed tistih učencev, ki nikdar ne skale preveč vode v šoli s svojim znanjem, a vendar napredujejo za silo. Risal je veliko bolje nego čital, računal na pamet spretnjeje nego v številnico, znal zemljepisja več kot zgodovine in prirodopisja več kot prirodoslovja.

Risanja ni umeval, in telovadba mu je bila — mučeništvo. Seveda: vsi so gledali samo njega, videli le njegove napačne kretnje in se smejali samo njemu, kakor da je on edini v dvostrukih ali štiristrukih vrstah. Nibče ni imel toliko previdnosti, da bi sodil njegove pogrške po njegovi telesni okorelosti, temveč jih je slehri gledalec zasmehoval kot splošno nerodnost, ki se navadno ne drži dolgo zdravih otrok. Lesenega Jakoba ni hotela nikdar ostaviti. To mu je šolo kaj zgodaj omrzelo.

Minilo ga je veselje še do onih predmetov, ki so ga nekoč zanimali, oprijel se je s toliko večjim zaupanjem biča, voličkov, konj in lepo pobarvanih, krepko ropotajočih voz. Pokal je z bičem po ulici, da so ga orožniki često naznanjali v šoli, naj ga kaznujejo, ker je bil še premlad, da bi ga zato prijelo c. kr. okr. glavarstvo in zaprlo. Tegljev se ni mnogo zmenil za svarila in šolske kazni. Čudil se je, da ljudi ne veseli krepak pok njegovega biča. To je pač nebeško veselje . . .

Imel je že načrtano pot življenja: Voznik bom in pokal bom, če ne po vasi, pa zunaj vasi, vozil se bom in služil denarce. Kaj nam pa morejo? . . .

Tiste dni se je pa zgodilo nekaj, kar je pomenilo odločno črto preko namenjene Janezove bodočnosti.

2.

Mirno so dotlej živeli stanovalci naše vasi. Podbreg je sameval, kakor da ga ni ne na nobenem zemljevidu in ne na zemeljskem oblu, pozabljen, neznan. Semkaj je zahajal samo birič in pa malokdaj na leto kak pohleven berač. Leto je minevalo za letom brez sledi, teden za tednom brez premembe, nedelja je odhajala za nedeljo, hitel je mesec za mesecem v pozabljene kraje, župnik se je poslavljajal za župnikom od mirnih Podbrežanov, ta drugam, oni v večnost po plačilo, ki si ga je zaslužil, pasoč stanovalce pozabljenega Podbrega. Saj delo med njimi itak ni bilo težavno, ako kdo v apostolski gorečnosti ni hotel imeti brezuspešnih skrbi: ljudi se nauki, še tako vzvišeni in lepi, niso nič več prijeli kakor njihovih prednikov. Delali so jim v tej zadevi vso čast: kjer je od nekdanj stal Podbreg, tam so stali Podbrežani glede svojega napredka. Podbreg pozabljen, napredek — neznan.

Obdelovali so marljivo svoje polje, najmarljiveje vedno pri Teglju, potem pri Volku. Plačevali so davke od večinoma nerodovitnih njivic in rup, obirali drug drugega, se tožarili in pravdali med seboj prav po stari slovenski navadi, ob nedeljah in zapovedanih praznikih tudi pili v obeh gostilnicah, metali pijani drug drugemu kozarce v glavo ter zdravili rane z vodo in še drugačno pokoro. Dalje pa ni segel glas o Podbrežanih. Ako so potrdili spomladi kakega dvajsetletnega nemirneža k vojakom, je pisal vsake kvatre domov prav žalostno pismo čez hribe in doline. Ko je tako pošteno prvič, drugič in tretjič pozdravil domače in vso žlahto ter to ponovil zvesto v vsaki drugi vrstici, je potožil, kako je „pri soldatih“ težavna služba, treba mu tega in onega, še najbolj pa denarja. Slednjič je vnovič pozdravil vse čez hribe in doline z obljubo, da ostane do zelenega groba in prihodnjih letnih kvater njih zvesti sin, če mu pošljejo kaj drobiža. — Ali ko so minila tri leta, je župni patron sv. Florijan vsakega zopet srečno privedel čez hribe in doline na rodni dom, kjer je v par mesecih docela pozabil tistih par nemških kletvic, ki so se ga oprijele v vojaški suknji, in solnce se je zaradi tega sukalo brez zadržka okrog zemlje, dasi so učitelji dokazovali vedoželjnim Podbrežanom že najmanj tri četrtine stoletja, da je baš nasprotje od tega resnica. Kaj še! Pristnega Podbrežana se ne prime resnica, če mu jo prineseš na dlani. In to je tudi njegov ponos.

Ljudje so se rodili, so molili, se veselili po svoje, videč, da se njih nasprotniku godi slabo, zakaj usmiljenja že davno ni bilo v Podbregu, kakor ne sočutja. Namesto teh sta se ščepirili lakomnost in zavist.

Ker se tudi drugod po svetu ne godi za pičico drugače tem lepim lastnostim, se niso Podbrežani prav nič ločili od drugih vsakdanjih ljudi. Zato so pa ostali pozabljeni v zgodovini domače dežele.

Toda nekega dne je počilo: Namretovi bodo dali najstarejšega sina v šolo. Gospod bo ali še kaj več.

Tedaj je slavila podbrežanska nevoščljivost svoj god in rojstni dan obenem. Namretovi so bili ubožni, oče je bil uboren kočar z obilo družino.

Preživljal jo je malone samo s tem, kar je zaslužil s svojo ramo, ki je na nji prenašal jajca, kokoši, sirovo maslo in slično drobnjavo z domačih hribov v daljni Trst. Zemljišča ni imel niti toliko, da bi mu dajalo živeža vsaj za četrto leta. Namre pa ni obupal. Iztaknil je bil nekje za dečka malo mesečno podporo v denarju, marno nadaljeval kupčijo, in otroci so mu pomagali. Skrbno je obdeloval tiste ozke brežinice in mislil neprenehoma, kako bi pripravil deco k čim boljšemu kruhu. Sosedje so se norčevali tisto jesen, ko se je bližal začetek šole: „Na Vrhniko naj ga da v 11. razred — pod most, hm! —“

Namre je molčal in potoval s sinom v mesto ter ga tam vpisal na pripravnico za srednje šole in se vrnil šele drugi dan brez njega — znamenje, da je opravil dobro.

„Za nekaj tednov bo fant doma,“ so modrovali zavistni vaščani sami sebi v piškavo tolažbo, poleg tega pa premišljali, da bi utegnili biti sredi njich le res kaj iz Namretovega fanta. Spominjali so se nehote, da imajo tudi sami otroke, ki jim bo treba preskrbeti čim mehkejšo bodočnost.

Imoviti Volek se je zganil prvi in pripovedoval družini o daljnem sorodniku svoje žene. Mladega so poslali v mesto, tam se je šolal, in zdaj je gospod, velik gospod gori v nemškem Gradcu. Obilo ima plače, gleda na zlato uro in skozi zlata očala, a domov se pripelje komaj vsako jesen za nekaj dni z bližnje postaje kar s parom konj in v svetli kočiji. Da, gospod, imeniten gospod, ki se mu odkrivajo. V Podbregu še niso zibali takega, pa ga ne bodo.

Tako je pripovedoval oče Volek domači družini in mislil poleg tega, da bi se pomladil on sam za nekaj desetletij, ko bi se nekega nedeljskega popoldne — jeseni kakor sedajle — ustavila pred njegovo hišo svetla dvo-vprežna kočija, iz nje bi pa stopil gospod, velečisljan gospod — njegov sin Lojze — ter hitel pozdravljat očeta in mater. Ob tej misli so zagomazela Volku po vsem životu tako prijetna čuvstva, da je umolknil in se zaglobil v Lojzetovo bodočnost, videl v duhu, koliko kaže zlata ura, gledal skozi zlate naočnike in povpraševal sina, koliko ima na leto dohodkov . . .

Odločilne so bile te sanje za Volkovo družino, za Lojzeta in vas Podbreg, pa tudi za Tegljevega Janeza. Iz Volkove hiše je bila namreč doma očeta Teglja tretja žena. Zato so vaščani govorili, da bo poslej Gašper prvi za županom Volkom, sčasoma najbrž celo sam župan. Mož jim je verjel.

Gašper je rad slušal Volkove nasvete. Saj je bil Volek dolgoletni župan v Podbregu in je nekaj veljal v občini in v trgu, kjer ga je poznala vsa gospoda.

Teden pozneje, ko se je vrnil Namre brez sina iz mesta, sta sedela v nedeljo popoldne Volek in Tegelj pred Volkovo hišo na obtesanih hrastovih deblih. Solnce se je navzlic nastopajoči jeseni prijazno oziralo v Podbreg in budilo doslej zaspane Podbrežane: „Oj, zaspanci! Drugim ljudem zvoní že poldne v omiki in napredku, a vi se ogledujete, če bo šele dan. Oj, zaspanci! Ali bo treba vam dveh solnc, da spoznate svojo odrevenelost in se ozrete nekoliko po svetu? Pozna bo že ura.“

Ta opomin sta najbrž slutila tudi na solncu počivajoča očanca, zakaj Volek je začel počasi in važno:

„Moj Lojze bi bil tudi dober za mestno šolo. Dobro glavo ima in uči se izlahka, kadar hoče. Dal bi ga, toda šola je draga reč.“

„E, nič draga zate, ki si bogat. Nas drugih enega pa spravi takšen študent v par letih na bose noge.“

„Gašper, ne delaj se ne tako sirotnega! Par petakov na mesec, pa bi šlo, če dodaš še nekaj dobre volje, dosežeš celo Namreta. Ali naj nas grun-tarje pripravi ta bajtarska žaba v sramoto?“

„Tega bi ne smeli pustiti, sicer nam zrastejo ti kočarji zares čez glavo. Še nocoj se bom posvetoval doma s Katro: naš Janez in vaš Lojze tudi nista tako zanič, da bi ne mogla v šolo.“

Tako sta sklenila možaka, tako se je tudi zgodilo.

Marsikdo misli, da so se sedaj čudili sosedje kakor prej Namretu, ko je odpravljal sina v mesto. Nič tega! Enega študenta so zavidali, dveh že ne več; saj sta bila — Volkov in Tegljev.

Še tisti večer je bil povabljen kočar Namre h Gašperju Teglju, kjer so ugibali ob kipečem moštu, kako in kdaj bi odrinili z dečkoma v mesto.

Lojze in Janez sta takoj početkoma ujela nekaj besed o tem, kaj namerjajo z njima, in nič kaj jima ni ugajala ta novica. Sprejela sta jo s prav neprijetnimi občutki.

Dosedanji mir in domača zadovoljnost sta izginila iz njihovih src. V Podbregu se je sploh začelo novo gibanje.

Ljudje so se pogovarjali o šolah — črnih in vsakdanjih, o študentih in čarovnicah, o mestu in mestnem življenju, visoki gospodi in pozlačenih, dvouprežnih kočijah.

Slehrni gospodar z otroki je ugibal, kako prijetno bi bilo, ko bi zmo-gel vsaj — enega študenta.

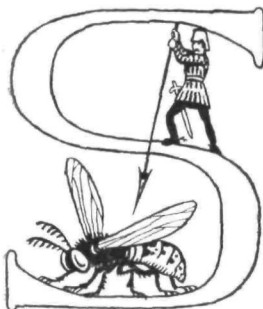
(Dalje.)

Čmrlji.

I. E. RUBIN:

Stepanove sanje.

Stepanu je bilo pet let, ko je prišel s svojo družino na Bled. O Bledu je pravila Stepanu teta še pozimi, ko sta skupaj zvečer pregledovala veliko knjigo, v kateri so bili naslikani sami lepi kraji, gorska jezera z vilami in cerkvicami in z gorami v ozadju . . .

Tuintam se je kazal nad skalami star strm grad, s trdnim obzidjem in z visokimi stolpi. Stepanova teta je vsako leto mnogo potovala in je prinesla vselej s seboj take knjige s slikami. Stepanu se je zdelo, da morajo biti tam nekje po svetu jako lepi kraji, kakršnih ni bilo naokolo njegovega doma. Teta je jako rada pripovedovala o njih in Stepan bi jo bil poslušal cele noči. Blagroval je teto, ki hodi po onih lepih krajih in je vprašal:

„Ali so tam tudi otroci?“

„Tudi,“ je odgovorila teta, „in celo jako mnogo otrok je tam. Okolo jezera so parki in travniki, tam skačejo in se igrajo, kolikor se jim ljubi. Pridejo od vseh strani, in se takoj seznanijo med seboj.“

Tako je pravila teta, in Stepan si je želel, da bi bil tam med onimi otroki na travnikih poleg jezera, da bi se tam seznanil s tujimi otroki.

„Mnogo lepih krajev sem videla,“ je rekla nekoč teta, „toda najlepši je Bled na Kranjskem. Tja pojdem tudi letos.“

Od tega dne je Stepan neprestano sanjal o Bledu. Videl je njegovo sliko v knjigi, ki jo je imela teta in se je zopet spominjal nanjo. Vedel je natančno, na kateri strani je ona slika in zdelo se mu je, da zna čitati ono besedo, ki je stala pod sliko. „Bled“ je stalo zapisano. Na sliki je bilo jezero obdano od vil, sredi jezera je bil otok s cerkvijo, ob jezeru pa se je dvigala strma skala in na nji grad z okroglim stolpom. Vedno je imel to sliko pred seboj in ko je gledal druge kraje, se mu je zdelo, da niso tako lepi, kakor Bled. Celo v sanjah se mu je pritaknilo, da je zagledal pred seboj jezero, otok, skalo, grad . . .

„Bled, Bled . . .“

Nekega večera se je izpolnilo, kar si je Stepan tako jako želel. Po večerji je papa vzel Stepanovo mlajšo sestrico v naročje in je rekel:

„Otroci, ako boste pridni, letos pojdemo na Bled.“

Stepanu so od veselja skočile solze v oči. Pogledal je neverjetno — toda papa se je držal resno in mama se je nasmejala:

„Pa morate biti jako pridni,“ je rekla.

„In jaz grem tudi z vami,“ je rekla teta.

Stepan sam ni vedel, kaj bi storil od veselja. Naslonil se je na stol in se je zamislil, kako bo na Bledu.

Od takrat so dnevi počasi potekali. Čakali so konec šolskega leta. Vanja, starejši Stepanov brat, ki je hodil že dve leti v šolo, in Anda, ki je

bila že v tretjem razredu, sta prinesla domov izpričevala. Izpričevala so bila lepa, in papa je naznanil, da kmalu odidejo. Zvečer je teta Stepanu povedala, da lahko sešteje na prste, kolikokrat pojdejo še spat, preden odidejo na pot. — Od tega večera je Stepan štel vsak večer — nazadnje je ostal samo še en prst. Drugi dan so odhajali.

Stepanova družina je štela sedem oseb: papa, mama, štirje otroci in teta . . .

Toda Stepanu se je zdelo, da potuje sam. Stal je ob oknu poleg tete in je gledal v svet. Vanja in Anda sta čitala napise, ki sta jih videla ob poti, teta je pripovedovala razne stvari, ljudje so polnili železniški voz in so zopet odhajali. Stepan pa je samo gledal kraje, ki so se vrstili zunaj ob železnici, primerjal jih je s svojo domačo vasjo in so se mu zdeli vedno lepši. Stepan se ni vozil prvič po železnici, ampak tako dolgo se še ni vozil nikoli. Vozili so se cel dan. Neprestano je drdral vlak naprej in naprej, kakor da ni nikjer konca. Gore, vode, mostovi, tuneli — vse se je vrstilo drugo za drugim. Nazadnje je Stepan zagledal gore, ki so se mu zdele podobne onim, ki jih je bil videl na sliki okolo Bleda. Toda vlak je hitel naprej in Stepan je videl, da se je motil. Mnogo je gor na svetu in mnoge so si podobne. Šele zvečer, ko je že padal mrak na gore, se je hipoma vse izpremenilo, gore so se razgrnile, in teta je naznanila, da je Bled blizu. Stepanu je od radosti utripalo srce. Še dve postaji — in prikazalo se je jezero, otok, cerkvice, grad. Vlak je obstal. Stepan je skoraj pozabil, da je treba izstopiti, teta ga je prijela za roko in ga je odvedla s seboj.

Na kolodvoru je bilo polno ljudi turistov z nahrbtniki, s težkimi okovanimi črevlji in z dolgimi palicami. Prihajali so z visokih gor, in Stepan jih je začudeno gledal. Taki so bili, kakor jih je videl nekoč naslikane in kakor je teta pravila o njih: na klobukih so imeli polno planinskih rož. Drugi ljudje so bili tujci, ki so se pripeljali od vseh strani. Tudi otrok je bilo mnogo.

„S temi vsemi se bom seznanil tam na travniku ob jezeru,“ si je mislil Stepan. Teta ga je vedla za roko naprej, sedli so v kočijo in so se odpeljali. Ko so prišli na vilo, v kateri je bilo pripravljeno zanje stanovanje, je Stepan naenkrat začutil, da je jako truden. Časih je mislil, da pojde med otroke tja na travnik ob jezeru takoj, ko pride na Bled, sedaj pa so oči same lezle skupaj, kakor še nikoli. Teta mu je obljubila, da pojmeta takoj drugo jutro k jezeru — in Stepan je odšel spat. Spal je v tuji beli postelji in je celo noč sanjal o poti, po kateri so se bili vozili.

* * *

Tako je prišel Stepan na Bled in je našel vse, kakor si je preje mislil.

Zjutraj se je zbudil jako pozno, ko je solnce že visoko sijalo skozi okno. Čutil se je, da je spal tako dolgo. Zato je hitro izpil mleko in je odšel s teto k jezeru.

Šele sedaj je videl Štepan, kako krasno je tukaj. Pred njim je ležalo jezero mirno, tiho, komaj da se je videlo, kako se gibljejo kolobarji po njem, obsijani v jutranjem solncu. Po jezeru so plavali čolni tja proti otoku. Z otoka se je čul zvonec. — Ob jezeru so stale vile in lepa zelena drevesa so krožila breg okoloinokolo. Nad jezerom se je dvigala strma skala in grad na nji.

„Vidiš, tu na dnu jezera leži vtopljen zvon,“ je rekla teta, in Štepan je gledal v vodo in si je mislil, kako bi bilo, ko bi naenkrat zagledal vtopljeni zvon.

„Kdor zvoni tam na otoku s tem zvoncem, zve, ali se mu izpolni želja, ali ne,“ je pripovedovala teta, in Štepan je mislil, kako čudno moč mora imeti oni zvonec.

„Tam sredi jezera je nekoč utonil mlad grajski sin,“ je rekla teta, in Štepan je prijel teto za roko in si ni mogel misliti, kako more kdo utoniti v tako lepem jezeru.

„Ko bo razsvetljava,“ je rekla teta, „pojdemo ponoči na jezero in boš videl, kako lete rakete z gradu.“ Štepan je pomislil, kako lepo bo takrat, in ko sta prišla domov, je o tem pravil bratom in sestram.

Štepan se je počasi privadil Bleda in se mu je zdelo, kakor da je tukaj doma. Tudi z otroki se je seznanil in se igral z njimi skupaj, pri tem je skoraj pozabil na vse drugo.

* * *

Prišel je večer razsvetljave. Cel dan so bile ceste oživiljene, na vilah so se pokazale zastave, ljudje so prihajali od vseh strani.

Štepan je komaj čakal, da je zašlo solnce za gore in je nastal mrak. Papa je že dopoldne prinesel domov papirnate balončke, v katerih so bile sveče. Vanja in Anda sta bila cel dan nemirna in skoraj bi bila vse skazila, ker sta bila tako nestrpna. Niti na izprehod niso šli ta dan.

Nazadnje je prišel večer. Papa je razdelil otrokom balončke — sam je nosil največjega — in so odšli k jezeru. Na bregu je bilo polno ljudi. Po jezeru so že plavali čolni z razsvetljenimi balončki. Svetili so se v vseh različnih in mešanih barvah. Tam po bregu jezera so se svetile vile; niso bile kakor podnevi; zidovje se skoraj ni videlo, samo okna so se kazala skozi noč, okoloinokolo obdana od luč. Pri nekaterih so bile cele ograje od samih svetlih balončkov, in ves razsvetljeni breg se je svetil v jezerskih vodah.

Štepan je sklenil roke, ko je zagledal vse to, tako čudno krasno se mu je zdelo. Vstopili so v velik čoln, ki je bil okoloinokolo obdan od razsvetljenih balončkov. Balončki so bili obešeni na zelenih palicah in na žicah in so se nemirno gugali, kakor se je zibal čoln. Vseokrog je bilo polno takih čolnov, vsi polni balončkov, polni ljudi in otrok. Papa je prižgal sveče v balončkih in jih je obesil na žico poleg drugih, da je bilo še lepše videti.

V čoln je stopilo še nekaj ljudi in čolnar je odrinil od brega. Stepan je stal sredi čolna in ni vedel, kam bi se obrnil, kaj bi gledal. V čolnih, ki so ostali na bregu so se še zbirali ljudje, njih čoln pa se je že pomikal po jezeru. Naenkrat je Stepan zapazil, da se tudi od drugih strani bližajo čolni in da jih je vedno več. Nekateri iz čolnov so bili zelo lepi, čisto beli, kakor sneženi, drugi so bili rdeči, drugi zeleni. V enem so sedeli beli vitezi, v drugem je bila rdeča Kapica, v tretjem je sedela jezerska vila, obdana od povodnih možičkov. Stepanu se je zdelo vse to, kakor bajke, ki jih je pravila teta. Anda je ploskala z rokami in vedno kazala: glejte! . . . Vanja je vedno izpraševal papana, kaj je to in ono. Stepan ni izpraševal, samo čudil se je. Naenkrat je zaigrala godba na jezeru Bil je tam tako velik čoln, da so bili vsi godci na njem . . . Čoln se je pomikal naprej in godba je igrala. Okolo velikega čolna so plavali drugi manjši. Ljudje, ki so sedeli v njih so veselo klicali. Množica na bregu je še vedno polnila nove čolne.

Naenkrat se je zasvetilo v noči. Stepan se je nehote obrnil: na bregu je letela raketa v zrak. Visoko visoko je šla tja do razsvetljenega gradu nad skalo, tam se je razletela in je v podobi zvezd padala nad jezero. —

„Jeej!“ se je čudila Anda in je sklepala roke. Vanja je zopet izpraševal papana, Stepan pa je samo stal sredi čolna in je gledal z velikimi odprtimi očmi. Komaj se je ozrl, da bi zagledal kje je otok s cerkvico, kje je oni grič, kamor je hodil s teto vsak dan, kje je njih vila — že je zopet šinila nova raketa v zrak; razletela se je z glasnim pokom in je padala nazaj nad jezero. — Godba je zopet igrala, za godbo se je slišalo petje. Anda je vedno jesala, od samega začudenja, Vanja je nemirno izpraševal, Stepan je gledal, gledal in se je čudil. Papa je sedel mirno, teta je bila vesela, mama je sedela poleg tete, za njo so sedeli drugi ljudje. Tam na koncu čolna sta se objemala dva človeka, Stepan je mislil, da se objemata od veselja, ker je tako lepo na jezeru. Čolnar je gibal z vesli, čoln je plaval; drugi čolni so plavali prav poleg njih čolna, nekateri so jih prehiteli, ali so celo zadeli ob nje. Čolni so se pomikali tako naprej po jezeru, balončki so razsvetljevali noč, rakete so letele v zrak vedno večje, vedno lepše, grad je bil ožarjen v rdečem ognju, glasovi so klicali od vseh strani. Ko so bili že na pol pota, se je vnel na čolnu poleg njih — balonček; zgorel je do konca in je padel v jezero. Čez čas je zapazila Anda isto na drugem čolnu. Stepan je gledal vse to molče in je samo mislil, kako je lepo.

Tako so plavali celo uro po jezeru in so obšli cel breg. Povsod po vilah so bili ljudje, ki so z razsvetljenih verand pozdravljali čolne na jezeru. Iz nekaterih čolnov so pred vilami spuščali rakete v pozdrav.

Nazadnje je godba prenehala, petje je utihnilo, rakete so ugasnile — le vile so se še svetile in čolni z balončki, ki so plavali po jezeru. Bilo je konec. Čolni so se razhajali. Izstopili so na breg in so odšli domov. Stepan je samo čutil veliko množico ljudij okoli sebe, v mislih je bil še vedno na jezeru: vedno je še videl razsvetljene vile, plavajoče čolne, žareče rakete. Bil je utrujen — zato je molčal. Ko so prišli domov, ni govoril z nikomer, legel je v posteljo in je zaspal.

Zopet v rojstnem kraju.

Doma.

Spet te gledam, dom moj mili,
kjer zazrl sem luč sveta
in kjer staršev mi gomili
zdaj pozabljeni že sta!

A veselje v srcu mojem
zdaj se tu mi ne zbudi,
pesemce več ne zapojem,
tožno mi pogled strmi . . .

Znane obiskujem kraje,
kjer nekdanj pastir vesel
za živino pohajaje
glasno vriskal sem in pel.

Žalostne zrem izpremene,
njih izvor je kruti čas;
v mrzli svet nazaj me žene,
tujca tu se čutim jaz!

Fr. Rojec.

Narodna.

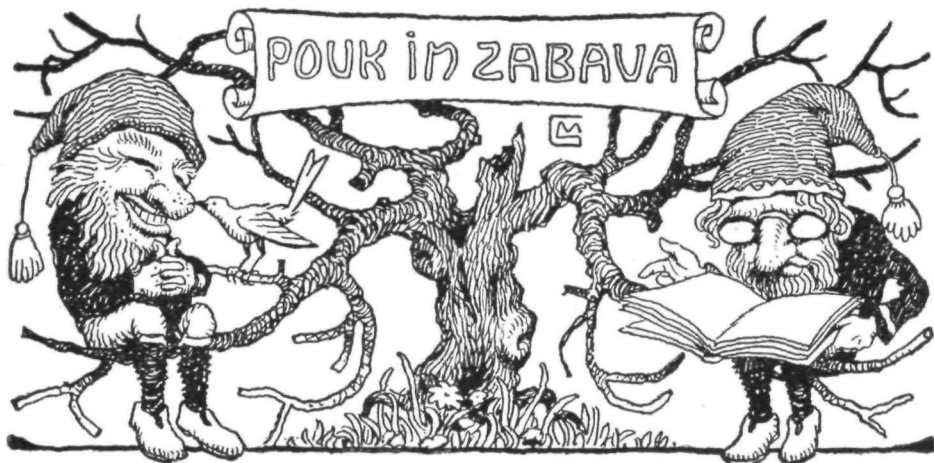
Ej, v srčecu mojem tri rože cveto,
oja, cveto —
po polju pa fantje na vojno gredo,
od mamic, od sester so vzeli slovo —
oja, so vzeli slovo,

I jaz bi rad z njimi na vojno odšel,
oja, odšel —
na polju bi z njimi zavriskal, zapel,
na konjča pred njimi bi iskrega sel —
oja, na konjča bi sel. —

Da v srčecu mojem tri rože cveto,
oja, cveto — —
mladost, zadovoljnost, ljubezen so to,
ki branijo vzeti od doma slovo —
oja, od doma slovo . . .

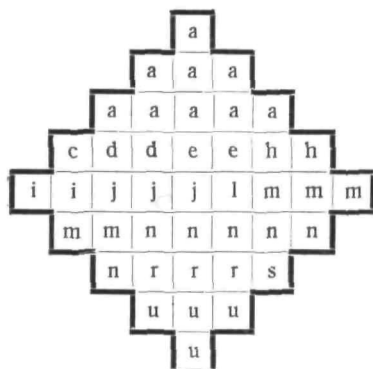
Tone Rakovčan.

Demant.

Priobčil J. K.

Besede značijo :

1. soglasnik,
2. prebivalca evropske države,
3. Sirca, ki ga je prerok Elizej ozdravil,
4. človeka, ki ima opravila s števkami,
5. dve vasi na Štajerskem,
6. moško krstno ime,
7. kakor 3,
8. malikovalca,
9. samoglasnik.

Tretja vrsta se čita vodoravno in navpično, prav tako peta in sedma vrsta.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev besedne naloge v osmi številki.

Josip Stritar.

To pot nismo dobili nobene rešitve.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Po „Zvončku“ sem zvedela, da ste prav velik prijatelj mladini, zato Vam hočem pisati nekoliko vrstic.

Naznanjam Vam, da smo sedaj dobili šolska naznanila. Moje je bilo precej dobro in je razveselilo moje starše. V kratkem mislim, da mi tudi moja mama naroči „Zvonček“, ker najdem v Vašem listu mnogo koristnega in zabavnega. Prosim, sprejmite tudi moj dopis v svoj kotichek.

Z velespoštovanjem Vam vdana

Anica Hodnikova,

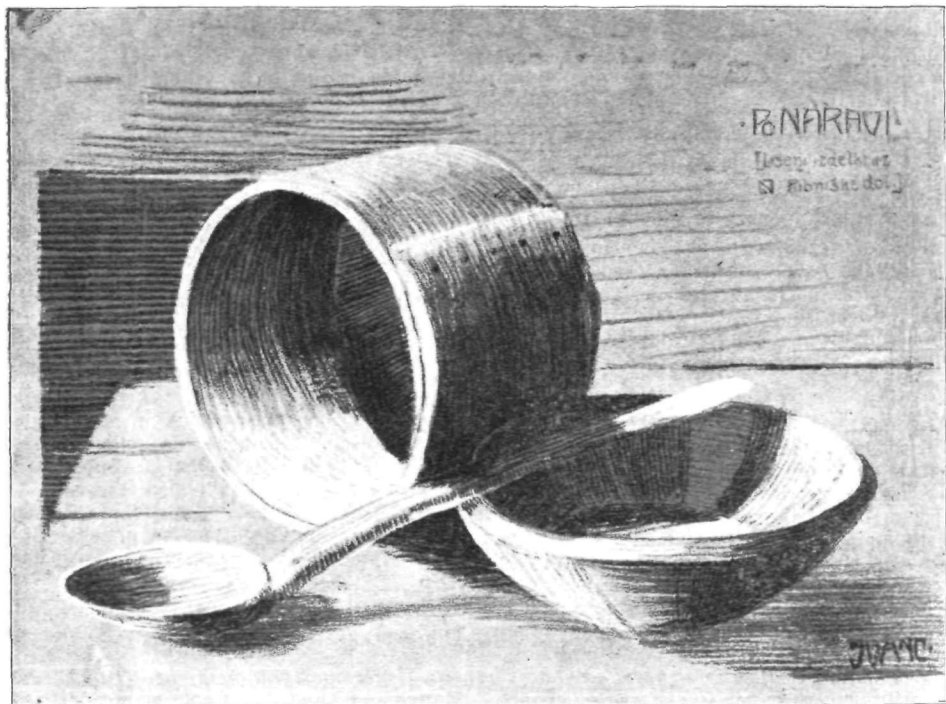
učenka V. razreda I. oddelka v Žalcu.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Ker si dobila dobro šolsko naznanilo, je sedaj najlepša prilika, da poprosiš svojo mamo, naj ti naroči „Zvonček“.

Kotichekove risbe.

Ivanc: Ribniška suha roba.

Kotičkove risbe.

J Veronik: Mihec smodčico kadi!

J. Veronik: Mihec kisko se drži!

Ljubi g. Doropoljski!

Ne zamerite, da se tudi medve upava Vas nadlegovati. Jako radi čitava „Zvonček“, posebno Vaš kotiček. Uči nas gospod Strmecki, ki nam daje vsako soboto knjige, med katerimi so tudi „Zvončki“. Obe sva stari po dvanajst let. Šolo obiskujeva III. raz. II. odd. v Ksaveriju. V šoli se učimo: računstva, čitanja, nemščine itd. Najbolj naju veseli računstvo in nemščina. Nemški jezik se zdi nama tako lep kakor naša preljuba slovenska govorica. Za danes je dosti, pa še drugičrat.

Na zdar!

Francka Štuler in Micika Cajner,
učenki v Ksaveriju na Štajerskem.

Odgovor:

Ljubi Francka in Micika!

Kolikor jezikov človek zna, toliko moč velja — tako govori pametna beseda. Vendar pa je resnica, da je od vseh jezikov najlepša domača slovenska govorica, zato moramo njo najbolj ljubiti in najbolj gojiti. Tako delata tudi vedve, in prav je tako!

*

Čestiti g. Doropoljski!

Usojam se tudi jaz pisati par novic iz našega kraja. V šolo hodim v Vel. Trn, in sicer v IV. razred. Izpričevalo, ki sem ga zadnjič prejel, ni bilo slabo.

Kakor po drugod, tako imamo tudi pri nas družbo „abstinent“, ki jo je ustanovil gospod nadučitelj. Jaz in veliko drugih smo se vpisali v I. stopnjo, kar nam dela veliko veselje.

Tudi ne smem izpustiti, da bomo šolarji dobili zastavo sv. Alojzija, če bomo pridni.

Z velikim veseljem čitamo Vaš „Zvonček“ ob prostih urah, ki je na razpolago v šolski sobi.

Mislím, da ne bo odveč, če še povem, da bomo na koncu šolskega leta igrali igro

„Sirota“. Tudi jaz bom igral, in sicer bom za Milana.

Tu Vam tudi pošiljam pesem, ki sem jo zložil za Veliko noč. Glasi se:

Zdaj strta si hudoba,
ob moč je tvoja zloba;
moj Jezus je premagal smrt,
presadil me v nebeški vrt.
Duša mi raja, srce žgoli,
Tebe, Zveličar, sedaj slavi.

Sedaj pa končam in Vas jaz in moj prijatelj Matija Pirc srčno pozdravljava

Vam vdani

Ivan Lekše,

učenec IV. razreda v Vel. Trnu nad Krškim.

Odgovor:

Ljubi Ivan!

Veseli me, da se je tudi med šolsko mladino začelo širiti protialkoholno gibanje. Dani obljubi ostanite zvesti, kar bo vsakemu posamezniku in narodu v korist!

*

Čestiti gospod Doropoljski!

Ker sem slišala, da radi prebirate otroška pisemca, Vam želim tudi jaz kaj pisati. Toda ker Vam pišem prvič, ne vem sama, kaj bi Vam napisala. Upam pa, da mi ne boste zamerili. Jaz kaj rada berem „Zvonček“. Prav rada bi videla, da bi tudi meni napisali v svoj kotiček kako besedo v odgovor. „Zvonček“ namreč dobivam od gospodične učiteljice 3. razreda. Prihodnjič Vam hočem kaj več napisati.

Iskreno Vas pozdravlja

Finica Palečkova v Ljubljani.

Odgovor:

Ljuba Finica!

Ustrezam Tvoji želji pa Ti pošiljam te vrstice v odgovor, ki Ti naj služijo v dokaz, da sem Tvoje pismo prejel in da sem vesel, ker si se tudi Ti pridružila kotičkovim sotrudnicam.